

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, 2009. évi január hó 27. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A számítástechnikai rendszer és adatok elleni bűncselekmény és más bűncselekmény miatt a terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a III. r. terhelt és védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Fővárosi Bíróság 7.B.616/2004/66. számú ítéletét és a Fővárosi Ítéltábla 1.Bf.196/2007/10. számú ítéletét a III. r. terhelte vonatkozó részében hatályában fenntartja.

A Fővárosi Bíróságot a III. r. terhelt tekintetében a vagyonekhozással kapcsolatos különleges eljárásra hívja fel.

A végzés ellen fellebbezésnek, illetve felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem terjeszthet elő.

I n d o k o l á s:

A Fővárosi Bíróság a 2007. május 24-én kihirdetett 7.B.616/2004/66. számú ítéletével a felülvizsgálattal érintett III. r. terhelte folytatólagosan, bűnsegédként elkövetett számítástechnikai rendszer és adatok elleni bűncselekmény vétsége, 27 rb. társadalmi szervezet önálló intézkedésre jogosult dolgozója által, üzletszerűen bűnszövetségben, bűnsegédként elkövetett vesztegetés büntette és 19 rb. - amelyből 18 rb. bűnsegédként elkövetett - közokirat-hamisítás büntette miatt, halmazati büntetésül, 2 év - végrehajtásában 4 év próbaidőre felfüggesztett - börtönbüntetésre ítélte, és bűnügyi

költségből 1.584 Ft külön történő viselésére kötelezte.

A megállapított tényállás lényege a következő.

Az I. r. terhelte 2002. május 13-tól az Sz. O. Rt. számítógép és hálózat felügyelője volt, míg a II-XXX. r. terheltek, egy B. székhelyű főiskola hallgatói voltak. A főiskolát a Sz. O. Rt. és egy alapítvány hozta létre. A tanulmányi rendszert a részvénytársaság üzemeltette.

A hallgatók személyi adatait és tanulmányi eredményeit, vizsga jegyeit hosszabb időn át az ODIN megnevezésű rendszerben tárolták és kezelték. 2003. év július hó 16. napjától a fenti adatokat az ETR megnevezésű számítógépes nyilvántartó rendszerben kezelik. Az új rendszerre történő áttérés mintegy 30 ezer hallgató adatainak áttöltésével járt.

A gépi nyilvántartó rendszer külön táblázatban naplózza, hogy a felhasználó mikor, milyen adatot rögzített. A két rendszer váltása közötti időszakban, illetve a váltás előkészítése során - amely időben elhúzódott, több hónapot vett igénybe - a régi rendszerben a 2003. év január hó elejétől 2003. év május hónapjáig nem működött a naplózás. Az ETR rendszerben kezdetben ugyancsak nem volt naplózás, az csak 2003. év október hó 22-től épült be. A naplózás hiányának időszakában az adatrögzítők személye ismeretlen maradt. A naplóállományhoz hozzáférni, jogosulatlan módosításokat végezni csak a rendszert jól ismerő, ahhoz hozzáféréssel rendelkező személy tudott.

A főiskola tanulmányi és vizsgáztatási rendszerében a hallgatók otthonról számítógépen jelentkeztek be a vizsgákra, majd a vizsgalapokat az erre illetékes személy a gépen tárolt bejelentkezési adatok alapján készítette el.

A hallgatók nem csak a számítógépes rendszeren (Interneten) jelentkezhetek be a vizsgára, hanem személyesen is. Ilyen esetekben a vizsgáztató tanár adatainak feltüntetésével helyszíni jelentkezési lapot töltetett ki a megjelent vizsgázóval és a személyazonosságot nevezett igazolványából ellenőrizte.

A főiskolán a hallgatók a távoktatásos rendszer és a több tízezres hallgatói létszám miatt általában írásbeli dolgozatok készítésével vizsgáztak. A vizsgadolgozatok kijavítását követően az oktatók az osztályzatot fellevezték a korábban kinyomtatott, hozzájuk eljuttatott vizsgalapra. Az tartalmazta a hallgató nevét, születési adatait, a tantárgyat, az elért érdemjegyet, a vizsga dátumát és tartalmazott egy azonosító számot is. Az oktatók a vizsgalapokat a tanulmányi osztálynak adták le és az ott dolgozó évfolyamfelelősök

azokról az ETR-n rögzítették a hallgatók érdemjegyeit. Ugyanakkor az osztályzatok valós voltának ellenőrzése nem tartozott a feladataik közé.

Az érdemjegyek beírásához a hallgatók az indexkezelő irodában egy űrlap kitöltésével leadták a főiskola által részükre kiállított leckekönyveiket. Az űrlapon szerepelt a hallgató neve, a születési adatok és annak a tantárgynak a megnevezése, amelyből a vizsgajegyet be kívánta íratni. A leckekönyvkezelők a számítógépről beírták a tanulmányi osztály által rögzített érdemjegyet az űrlapra. Az oktatók általában heti rendszerességgel átvették az összegyűjtött indexeket és az űrlapok alapján bejegyezték az érdemjegyeket, azonban ilyenkor már ők sem végeztek újbóli ellenőrzést. A vizsgalapokat a tanulmányi osztályon legkevesebb fél évig megőrizték.

Az I. r. terhelt 2002. év május hó 13-tól, mint számítógépes hálózat-felügyelőként dolgozott a SZ. O. Rt-nél. 2002. szeptember 11.-i munkaköri leírása szerint a számítástechnikai végzettséggel rendelkező terheltnek többek között feladatköre volt az ETR rendszer bevezetéséhez szükséges feladatok elvégzése, a különböző hallgatói nyilvántartó rendszerek (ODIN, ETR, NEPTUN) felügyelete. Feladatkörébe tartozott a programok telepítése, karbantartása, a felhasználói jogkörök kiosztása, a felhasználók munkájának segítése, továbbá az archiválás is.

Továbbá feladata volt az iratkozási ívek, fakultációs listák, törzskönyvek, éves adóigazolások elkészítése és ezért felelősséggel tartozott. Végül feladatát képezte a vizsgák és gyakorlatok Interneten történő meghirdetése, valamint az ehhez tartozó vizsgalapok elkészítése.

Az I. r. terhelt kihasználta a munkaköréből és az új számítógépes rendszerre történő átállásból átmenetileg adódó azon lehetőséget, hogy a hallgatók érdemjegyeinek a jegynyilvántartó rendszerbe való felvitelét a program nem nevesítette, csak a felvitel dátumát rögzítette. Felismerte, hogy ezen időszakban a naplózás hiánya kihasználható és így bármely hallgatónak elmaradt vizsga-érdemjegyeket tud felvinni a rendszerbe, anélkül, hogy a hallgató ténylegesen levizsgázott volna.

Arra is rájött, hogy a meghamisított vizsgalapokon szereplő hamis érdemjegyeket az adott tárgyból vizsgáztató oktatóval a hallgatók később probléma nélkül beírathatják a leckekönyvükbe. Ezt közölte a főiskolára járó gyermekkori barátjával a II. r. terhelttel, valamint ismerősével, a III. r. terhelttel is, aki ugyancsak főiskolai hallgatója volt.

A rendszer működését először a II. r. terhelt érdemjegyei

vonatkozásában tesztelte az I. r. terhelte. Amikor meggyőződött annak sikerességéről (terhelte-társa jegyét az egyik oktató minden gond nélkül beírta a leckeönyvbe) az I., II. és III. r. terheltek elhatározták, hogy a hamis érdemjegyek rendszerbe történő felviteléből jól jövedelmező üzletet csinálnak.

Ennek érdekében az I. r. terhelte 2003. év június hó elejétől kezdődően a számítógépből kinyomtatta azon hallgatók nevét, akik különböző okokból sok vizsgával voltak elmaradva. A II. r. és III. r. terheltek részére átadott egy kb. 1600 személy nevét, az elmaradt vizsgatárgyak megnevezését és számát, valamint a hallgatók telefonszámát tartalmazó listát. Abban állapodtak meg, hogy a II. r. és a III. r. terheltek a kapott lista alapján telefonon keresik meg a hallgatókat, és felajánlják, hogy tényleges vizsga nélkül érdemjegyeket visznek fel nekik a rendszerbe, amit az oktatóval később a leckeönyvbe be is írathatnak. Abban is megállapodtak, hogy tantárgyanként 8-12 ezer forintot fognak kérni, de ha nagy számú megrendelést kapnak egy személytől, akkor olcsóbban is biztosítják az érdemjegyek felvitelét a rendszerbe.

A II. és III. r. terheltek a megállapodásuknak megfelelően általában telefonon keresték meg a „megrendelőket”, de több esetben személyesen is találkoztak hallgató-társaikkal. A leleplezés elkerülése végett a II. r. terhelte más néven mutatkozott be.

A találkozókon a II. és III. r. terheltek tájékoztatták a megkeresett hallgatókat, hogy a főiskolán a számítógépes rendszert most állítják át és van ott egy személy, akinek lehetősége van az elmaradt vizsgákat felvinni a rendszerbe.

A fentieken túlmenően közelebbről nem jelölték meg, hogy a módosítást mely személy végzi, nevezett milyen módon jut be a rendszerbe, a főiskolán dolgozik-e, valamint azt sem, hogy egyébként van-e jogosultsága ilyen módosítások elvégzésére. Esetenként közölték, hogy egy belső ember végzi a módosításokat, máskor még ezt sem árulták el.

A megkeresett hallgatókat a II. és III. r. terhelte arról is tájékoztatta, hogy a vizsgajegyeket mintegy 5-6 hónapra visszadátumozzák. Ugyanis ennyi idő elteltével a dolgozatokat meg szokták semmisíteni a Tanulmányi Osztályon, így sem feltárni, sem pedig leellenőrizni nem lehet, hogy valótlan volt-e a jegy beírása.

Azt is közölték az érintettekkel, csak akkor kell fizetniük, amikor fent lesznek a jegyek a rendszerben, és ott láthatóvá válnak.

A vizsgaeredmények hamis bejegyzéséért fizetett összegeket a II. r. és a III. r. terheltek vették át, majd a pénzen az I. r. terhelttel egyenlő arányban megosztottak.

Amikor az érdemjegyek jogellenes rendszerbe vitele miatt a főiskolán vizsgálat indult, a „megrendelő” hallgatókat arra kérték, hogy a telefonszámaikat töröljék és a főiskola vagy a rendőrség érdeklődése esetén, tagadják le az ismeretségüket.

Az I. r. terhelt a 2003. február 14-től jogellenes tevékenységének leleplezéséig, 2003. szeptember 24-ig, a hallgatói nyilvántartó rendszerben az egyes érintett személyek vizsgadataiba folytatólagosan 6-38 közötti valótlan érdemjegyet vitt fel.

Ezen belül a III. r. terheltnek 2003. február 19-től 2003. április 25-ig a nyilvántartó rendszerbe hat érdemjegyet vitt fel, amelyből nevezett 5 jegyet a leckekönyvébe beíratott.

Az érdemjegyek felviteléért a IV. r., a VIII. r., a XI. r., a XII. r., és a XXIV. r. terheltek sorrendben 80.000, 60.000, 50.000, két részletben összesen 125.000, illetve 70.000 Ft-ot fizettek. A XV. r. terhelt - a maga részéről, valamint a XVI. r. terhelt, és egy meg nem nevezett további társa megbízásából - összesen 400.000 Ft-ot fizetett. A további terheltek által fizetett összeg ismeretlen.

A rendszerbe hamisan rögzített érdemjegyek közül a II. r. terhelt 16, a IV. r. terhelt 3, a VIII. r. és a IX. r. terhelt 6-6, a X. r., a XI. r. és a XVII. r. terhelt 7-7, a XII. r. terhelt 2, a XIV. r. terhelt 19, a XV. r. terhelt 20, a XVIII. r. terhelt 19, a XIX. r. terhelt 29, a XXII. r. terhelt 14, a XXIII. r. terhelt 9, a XXIV. r. és a XXVI. r. terhelt 4-4, míg a XXX. r. terhelt 10 vizsgajegyet a leckekönyvébe be is íratott. A további érintett terheltek a valótlan érdemjegyeket a leckekönyvbe nem jegyeztették be.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítéletet a III. r. terhelt vonatkozásában a terhelt és a védőjének 1 rb. közokirat-hamisítás büntettén túlmenően a terhelt felmentése és a büntetés enyhítése érdekében bejelentett fellebbezése alapján bírálta felül.

Ennek során a 2008. május 29-én kihirdetett és jogerőre emelkedett 1.Bf.196/2007/10. számú ítéletével a III. r. terhelt vesztegetési cselekményeit 19 rb. bűnsegédként elkövetett vesztegetés vétségének (Btk.251.§ (1) bekezdés) minősítette, és az ezen, valamint a terhére helyesen megállapított további bűncselekmények miatti halmazati büntetését 1 év börtönbüntetésre enyhítette, és a próbaidő tartamát 2 évre mérsékelte. Egyebekben az elsőfokú ítéletet tekintetében helybenhagyta.

Bár az ítéltábla tényállás kiegészítést formálisan nem alkalmazott, a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati gyakorlatnak megfelelően a tényállás kiegészítésének tekinti a másodfokú ítélet

indokolásának 9. oldalán tett alábbi ténymegállapításokat:

Az I. r. terhelt a SZ. O. Rt-nek dolgozója volt, akit munkavégzésre az alapítványhoz rendelték. Munkaköri leírását az alapítvány (főiskola) keretei között kapta meg, és folyamatosan az alapítvány számára végzett munkát. Munkaköri feladatai maradéktalanul a főiskola működéséhez kötődtek. Az általa végzett feladatokkal kapcsolatban elkövetett bűncselekmény is ehhez kapcsolódott.

A jogerős határozatok ellen a Be.416.§ (1) bekezdés a) és b) pontjára hivatkozással a III. r. terhelt és védője élt felülvizsgálati indítvánnyal, 1 rb. a Btk.274.§ (1) bekezdés c) pontja szerinti közokirat-hamisítás büntette kivételével a terheltnek az ellene emelt vádak alóli felmentése, és pénzbüntetés kiszabása érdekében.

Az indítvány indokolása szerint a Btk. vonatkozó 300/C.§-ának törvényi tényállásait és az ahhoz kapcsolódó miniszteri indokolást elemezve megállapítható, hogy az I. r. terhelt cselekménye nem ütközik a (2) bekezdésnek sem az a) sem a b) pontjába, így ezekhez kapcsolódó bűnsegédi magatartás sem állapítható meg a III. r. terhelt terhére.

A (2) bekezdés a) pontja szerinti elkövetési magatartás törvényi tényállásából ugyanis hiányzik a számítástechnikai rendszerbe történő adatbevitel, amelyet csak a (2) bekezdés b) pontja, illetve a(3) bekezdés épít be. A (2) bekezdés b) pontjánál már szereplő adatbevitelnek viszont a rendszer működésének jogosulatlan akadályozása céljából kell megvalósulnia. Ha ez a célzatosság nem állapítható meg, akkor az elkövetési magatartás ilyenként nem minősülhet. Emellett az I. r. terhelt az adatokat jogosultként és nem jogosulatlanként vitte be.

Valójában a terheltek el - tettesként, illetve bűnsegédként - a Btk.300/C.§ (3) bekezdésében írt „számítógépes csalás” büntettét követték. Azonban az ügyészség e cselekmény tényállási elemeit hiánytalanul nem tette vád tárgyává, ugyanis károkozást a terhelteknek nem rótt fel. Így a (3) bekezdés szerinti cselekmény tényállási elem hiányában ugyancsak nem állapítható meg.

A Btk.274.§ (1) bekezdés c) pontja szerinti közokirat-hamisítások vonatkozásában pedig tévedtek az eljáró bíróságok, amikor a III. r. terhelt bűnösségét azon 18 rb. cselekmény kapcsán is megállapították, amelyeket saját leckeönyveik kapcsán tanuló társai követtek el. Amennyiben a terheltek terhére a Btk.300/C.§-a szerinti bűncselekmény megállapítható lenne, úgy az irányadó tényállás mellett - miszerint a számítógépes rendszerbe bevitt vizsgajegyek a bekerülést követően a leckeönyvbe automatikusan beírásra kerülnek - a jelen ügyben a közokirat-hamisítás büntetlen

utócselekményt képez a számítógépes bűncselekmény elkövetése a leckekönyvbe beíratásának nem feltétele.

Amennyiben a Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint a fenti cselekmények között tényleges anyagi halmazat áll fenn, akkor sem felelhet a terhelt - a saját leckekönyvének meghamisításán túl - a társai magatartásáért is. Amellett ugyanis, hogy tanuló társait beszervezte a hamis érdemjegyek számítógépes rendszerbe történő bejegyeztetésébe, nem lehetett rálátása arra, hogy hány hallgató íratja be jegyeit a leckekönyvbe, és kik lesznek azok, akik a kérdéses jegyeket nem íratják be. Ezért a III. r. terhelt büntetőjogi felelőssége társainak csupán saját leckekönyve vonatkozásában állapítható meg.

A 19 rb. bűnsegédként elkövetett vesztegetés vétségét illetően a védő fenntartotta az alapügyben kifejtett azon jogi álláspontját miszerint a cselekmény a főiskola sajátos jellegére figyelemmel a Btk.251.§-a szempontjából nem tényállásszerű, miután a főiskola sem költségvetési, sem gazdasági, sem társadalmi szervezetnek nem tekinthető. A terhelt utóbbi vádpontok alóli felmentése így tényállási elem hiányában indokolt.

A Legfőbb Ügyészség BF.2572/2008. számú átiratában, az indítványt alaptalannak tartva, a támadott határozatok hatályban tartását indítványozta.

Az ügyészi álláspont szerint a Btk.300/C.§ (2) bekezdés a) pontjában foglalt számítástechnikai rendszer és adatok elleni bűncselekmény illetően a Be.423.§-a (1) bekezdésének megfelelően irányadó tényállás semmilyen adatot nem tartalmaz arra, hogy a terheltek cselekvőssége következtében a főiskolát - bármilyen összegű - kár érte volna. Ez azonban a tényállásnak nem hiányossága, hiszen az ítéleti tények szerint az I. r. terhelt elmaradt, még nem teljesített vizsgákat rögzített megtörténként a számítógépes rendszerben. A pótdíjak meg nem fizetése ezen esetekben szóba sem jöhetett. Arra a következtetésre pedig, hogy a fiktív vizsgák hiányában bármely terhelt, ismételt tandíjfizetési kötelezettség mellett, félévet ismételt volna, nincs semmilyen tényállásbeli alap. Az irányadó tényállást szem előtt tartva a cselekmény minősítése megfelel az anyagi jogszabályoknak, mivel az adott cselekmény esetében a kár nem tényállási elem.

Nem alapos az indítvány azon érvelése sem, hogy a fiktív vizsgaeredményének beírásával elkövetett leckekönyv-hamisítás büntetlen utócselekmény. Egyrészt az irányadó tényállás is tartalmazza, hogy nem minden, az ügyben érintett hallgató íratja be a leckekönyvébe a valótlán érdemjegyeket, vagyis a két bűncselekmény nem járt szükségképpen együtt. Másrészt a gazdasági bűncselekményhez képest a közbizalom elleni bűncselekmény további jogtárgy sérelmét eredményezte, ami büntetlen utócselekmény

értékelését kizárja.

Törvényesen állapították meg a bíróságok a III. r. terhelt bűnösségét azon 18 rb. folytatólagosan elkövetett közokirat-hamisítás esetében is, amelyek azokhoz a további terheltekhez kapcsolódtak, akiknek ezen osztályzatok a leckekönyvébe bekerültek. A III. r. terhelt ugyanis nem vitatható módon közreműködött ezen, valótlan érdemjegyek közokiratba foglalásában. E körben az is elegendő a közokirat-hamisítás megállapításához, hogy a III. r. terhelt belenyugodott abba, miszerint a leckekönyvekbe fiktív érdemjegyek kerülhetnek. Nevezett cselekvőségének lényegét ugyanis éppen az képezte, hogy közreműködésével olyan érdemjegyek kerültek a főiskola számítógépes nyilvántartásába, amelyek mögött teljesítmény nem volt. Erre tekintettel nem hivatkozhat arra, hogy nem számolt a számítógépes nyilvántartás adatain alapuló érdemjegyek leckekönyvbe bekerülésével.

A fentieknek megfelelően a terhelt cselekményeinek minősítése és a kiszabott büntetés is törvényes, és az ügyben eljáró bíróságok nem vétettek abszolút eljárási szabálysértést sem.

A nyilvános ülésen a védő a felülvizsgálati indítványt fenntartotta, míg a III. r. terhelt, - megismételve azon védekezését, hogy a terhére megállapított bűncselekményeket nem követte el - valamennyi vádpont alóli felmentését kérte. A Legfőbb Ügyészség képviselője átiratukkal egyezően az ítéletek helybenhagyását indítványozta.

A Legfelsőbb Bíróság a támadott határozatokat a III. r. terhelt vonatkozásában, az indítványban foglaltaknak megfelelően, - illetve eljárásjogi vonatkozásban hivatalból - a Be.416.§ (1) bekezdés a), b) és c) pontjában foglalt okok tekintetében vizsgálta felül.

Érdemi vizsgálata alapján a felülvizsgálati indítványt valamennyi terhelt vonatkozásban alaptalannak találta.

1. A számítástechnikai rendszer és adatok elleni bűncselekmény tekintetében alaptalanul hivatkozott az indítvány arra, hogy a terhelt nem lehetett bűnsegéde a Btk.300/C.§ (2) bekezdés a) pontja szerinti vétségnek, mivel tényállási elemek hiányában a tettesi alapcselekmény sem valósult meg.

A Btk.300/C.§-a a számítástechnikai rendszer és adatok elleni bűncselekményekről a következőképpen rendelkezik.

1) aki számítástechnikai rendszerben a számítástechnikai rendszer védelmét szolgáló intézkedés megsértésével vagy kijátszásával jogosulatlanul belép, vagy a belépési jogosultsága kereteit túllépve, illetőleg azt megsértve benn marad vétséget követ el, és

egy évig terjedő szabadságvesztéssel közérdekű munkával, vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

2) aki a

a) számítástechnikai rendszerben tárolt, feldolgozott, kezelt vagy továbbított adatot jogosulatlanul megváltoztat, töröl vagy hozzáférhetetlenné tesz,

b) adat bevitelével, továbbításával, megváltoztatásával, törlésével, illetőleg egyéb művelet végzésével a számítástechnikai rendszer működését jogosulatlanul akadályozza, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

3) aki jogtalan haszonszerzés végett

a) a számítástechnikai rendszerbe adatot bevisz, az abban tárolt, feldolgozott, kezelt, vagy továbbított adatot megváltoztat, töröl, vagy hozzáférhetetlenné tesz, vagy

b) adat bevitelével, továbbításával, megváltoztatásával, törlésével, illetőleg egyéb művelet végzésével a számítástechnikai rendszer működését akadályozza, és ezzel kárt okoz, büntetést követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A védő a felülvizsgálati indítványban kifejtett jogi álláspontját és az ahhoz kapcsolódó érveit már az alapeljárásban is előterjesztette, s azokkal mind az első, mind a másodfokú bíróság körültekintően foglalkozott.

Ennek keretében mind a Fővárosi Bíróság, mind a Fővárosi Ítéltábla meggyőzően mutatott rá arra, hogy az I. r. terheltnek a főiskola számítástechnikai rendszereit és az azokban tárolt adatokat érintő cselekménye a Btk.300/C.§ (2) bekezdés a) pontjában meghatározott folytatólagosan elkövetett vétséget valósított meg.

E fordulat tekintetében ugyanis többek között tényállásszerű magatartás a számítástechnikai rendszerben tárolt, feldolgozott, kezelt vagy továbbított adat megváltoztatása is.

A főiskola két számítástechnikai rendszere pedig az egyes hallgatónál nyilvántartotta nevezett vizsgakötelezettségeit, az eredményesen letett vizsgákat és azok érdemjegyeit, valamint az egyes tantárgyakra vonatkozóan még fennálló vizsgakötelezettségeket is.

Ebben a nyilvántartási helyzetben egyértelműen a számítástechnikai rendszerben szereplő adat megváltoztatását jelentette a le nem tett vizsga adatának eredményesen letettként, meghatározott érdemjegy hozzárendelésével történt rögzítése.

Arra is mindenben helytállóan mutattak rá az eljáró bíróságok, hogy

a bűncselekmény ezen fordulátát a számítógépes rendszer használatára, illetve abba történő adatbevitelre, az abban végzett adatfeldolgozásra, stb. feljogosított személy is, így az I. r. terhelt is megvalósíthatta.

Ennek a folytatólagosan megvalósított cselekménysorozatnak pedig a III. r. terhelt - és a II. r. terhelt - az I. r. terhelttel valamennyi lényeges körülményben egyetértve, ezeket maradéktalanul ismerve, bűnsegede volt. A cselekmény tettesére folyamatosan szándékerősítő hatást gyakorolt, illetve megszervezte és biztosította az egyes hallgatóktól beérkező adatokat a hamisításokhoz.

A Fővárosi Bíróság és a Fővárosi Ítéltábla e kérdésben kifejtett jogi álláspontjával maradéktalanul egyetértve, a Legfelsőbb Bíróság a következőket emeli ki.

A Btk.300/C.§-ához fűzött miniszteri indoklásra figyelemmel is egyértelmű, hogy az e törvényhelyben szabályozott bűncselekmények jogi tárgya egyfelől a számítástechnikai rendszerek megfelelő működéséhez, és a bennük tárolt, feldolgozott, továbbított adatok megbízhatóságához, hitelességéhez, valamint titokban maradásához fűződő érdek. Másfelől e tényállás kapcsán szoros kapcsolatot lehet kimutatni a hagyományos gazdasági bűncselekményekkel is, mivel a számítástechnikai rendszerek zavartalan működését, stb. érintő bűncselekmények egyben a vagyoni, illetve a gazdasági viszonyok sérelmét is eredményezhetik.

Ehhez képest az adott törvényi tényállást elemezve megállapítható, hogy a Btk.300/C.§ (1) bekezdése, (2) és (3) bekezdésének a) és b) pontjai három különböző elkövetési magatartást tartalmaznak, ugyanakkor, ezen magatartások részben átfedik egymást.

Ekként, ha az (1) bekezdésben rögzítettekhez a (2) bekezdés szerinti többlet-magatartás járul a cselekmény eszerint büntetendő, és az (1) bekezdésben foglaltak beolvadnak.

Ugyanígy a (2) bekezdés a) és b) pontjában meghatározott elkövetési magatartások - azok részbeni bővítése mellett - meg jelennek a (3) bekezdés a) és b) pontja szerinti tényállásokban, azzal a kiegészítéssel, hogy az utóbbi esetekben a cselekmény elkövetésére jogtalan haszonszerzés végett kerül sor, és a károkozás is tényállási elem.

Mindebből következően teljesen alaptalan az a hivatkozás, hogy az adott esetben az I. r. terhelt cselekménye kizárólag a (3) bekezdés a) pontja szerint minősülhetne, miután azonban az ügyészség a kár okozását nem tisztázta, és nem is tette vád tárgyává, e cselekmény sem állapítható meg.

Az, hogy az ügyesség a megvalósult magatartások mellett a súlyosabb bűncselekmény tényállási elemét képező károkozást nem tette vád tárgyává, csak annyival bír jelentőséggel, hogy a cselekmény kár hiányában a (3) bekezdés eszerint - vagyis súlyosabban - nem minősülhet, ugyanakkor nem érinti a (2) bekezdés szerinti tényállási elemek maradéktalan megvalósulását. A Btk. az Európa Tanácsnak a Számítástechnikai Bűnözésről szóló Egyezményben foglaltakkal összhangban alkalmazott szabályozása ugyanis, az egyes tényállások vonatkozásában teljes körűen hivatott lefedni a számítástechnikai rendszerek megfelelő működése, stb. elleni támadásokat.

A (2) bekezdés a) és b) pontja között a tételelesen felsorolt elkövetési magatartások kisebb eltérése mellett az az alapvető különbség, hogy a b) pontban meghatározott cselekményt az elkövető a számítástechnikai rendszer működésének akadályozására irányuló szándékkal valósítja meg. Ennek megfelelően a bűncselekmény megvalósulásához az elkövető egyenes, vagy eshetőleges szándékának ki kell terjednie arra, hogy cselekményével jogosulatlanul akadályozza a számítástechnikai rendszer működését. Az akadályozás megvalósításához eredmény létrejötte nem szükséges, a bűncselekmény az elkövetési magatartás tanúsításával befejezetté válik.

A számítástechnikai rendszer működésének akadályozása magába foglalja pl. azt az esetet is, ha a rendszerbe valótlan adatok kerülnek be, és további működése ezeken a valótlan adatokon alapul, ekként a rendszerben lévő adatok megbízhatóságához, hitelességéhez és titokban maradásához fűződő érdek sérül.

Nem elhatárolási szempont viszont a (2) bekezdés két alpontja tekintetében az, hogy a cselekményt a számítógépes rendszerbe belépésre, ott meghatározott tevékenység végzésére jogosult, vagy erre jogosulatlan személy követi el.

A törvényi tényállás megfogalmazásából ugyanis következik, hogy a (2) bekezdés a) pontja esetén a megváltoztatás a törlés, vagy a hozzáférhetetlenné tétel történik jogosulatlanul, míg a b) pont esetében, a megjelölt műveletek végzésével az elkövető a számítástechnikai rendszer működését akadályozza jogosulatlanul.

A „jogosulatlanul” megfogalmazás tehát mind a két esetben arra utal, hogy a tényállásban rögzített elkövetési magatartás megfelelő feljogosítás mellett is tanúsítható, és ebben az esetben természetesen nem képezhet bűncselekményt.

A kifejtettekből következően a védőnek az ettől eltérő részben a Magyar Büntetőjog Kommentár a Gyakorlat számára (HVG-ORAC Könyvkiadó Budapest 2009) a Btk.300/C.§-ához fűzött magyarázatára

alapozott jogi álláspontja nem volt elfogadható.

2. Nem alapos a III. r. terhelt bűnösségének a 19 rb. bűnsegédként elkövetett vesztegetés vétségében tényállási elem hiányát állító vitatása sem.

A védő ezzel kapcsolatos jogi érveivel az alapügyben eljáró bíróságok ugyancsak részletesen foglalkoztak. Egyértelmű indokolással rögzítették azon álláspontjukat, hogy az adott bűncselekmény törvényi tényállási elemei az I. r. terhelt, mint tettes vonatkozásában maradéktalanul megállapíthatók, a III. r. terhelt pedig a cselekménynek bűnsegéde volt.

E bűncselekményről a Btk.251.§-ának (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy a vesztegetés vétségét követi el "a költségvetési szervnek, gazdálkodó szervezetnek, vagy a társadalmi szervezetnek az a tagja, aki a működésével kapcsolatban jogtalan előnyt kér, vagy a köteletségének megszegéséért az ilyen előnyt, illetve annak ígéretét elfogadja, vagy a jogtalan előny kérőjével, vagy elfogadójával egyetért".

A védői állásponttal szemben a Fővárosi Bíróság és a Fővárosi Ítéltábla helytállóan állapította meg, hogy a terhelt tényállásban szervnek, illetve szervezetnek volt dolgozója.

Az ezzel kapcsolatos jogi indokolás azonban helyesbítésre szorul. Az fel sem merült, hogy az I. r. terhelt költségvetési szerv dolgozója lett volna. A további elhatárolásnál azonban - vagyis az ezen terhelt gazdálkodó szervezet, avagy társadalmi szervezet tagja volt-e - arra kell rámutatni, hogy az adott esetben a főiskola - T. A. nem társadalmi szervezetnek, hanem gazdálkodó szervezetnek kell tekinteni. Ez azonban az I., II., és III. r. terheltek bűnösségének megállapítását - mivel a cselekmény ekként is tényállásszerű - nem befolyásolja.

A Btk.137.§-ában foglalt értelmező rendelkezések közül ugyanis a 17. pont a következőképpen határozza meg a gazdálkodó szervezet fogalmát: az a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. tv. (Ptk.) 685.§-ának c) pontjába felsorolt gazdálkodó szervezet, valamint az a szervezet, amelynek gazdálkodó tevékenységével összefüggő polgári jogi kapcsolataira a Ptk. szerint a gazdálkodó szervezetre vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

A Ptk. 685.§ c) pontja tételesen felsorolja, hogy mely szervezetek tekintendők gazdasági szervezetnek, és a továbbiakban úgy rendelkezik, hogy „az állam, a helyi önkormányzat, a költségvetési szerv, az egyesület, a köztestület, valamint az alapítvány gazdálkodó tevékenységével összefüggő polgári jogi kapcsolataira is a gazdálkodó szervezetre vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni,

kivéve, ha a törvény e jogi személyekre eltérő rendelkezést tartalmaz".

Mindebből következően tehát Btk. alkalmazásában a főiskola a SZ.O. Rt. és az xxx Alapítvány által történt létrehozás mellett is egyértelműen a gazdálkodó szervezetek, nem pedig a társadalmi szervezetek körébe tartozott. Egyébként az I. r. terhelte a SZ. O. Rt. alkalmazottjaként eredetileg is egyértelműen gazdasági szervezet tagja - dolgozója - volt.

Nem lehet vitás az sem, hogy az I. r. terhelttel szándékegységben eljáró, az egyes vesztegetőket beszervező - III. r. és II. r. - terheltek az adott cselekményhez mind bűnsegédek kapcsolódtak, hiszen tudtuk az adott bűncselekmény törvényi tényállási elemeit maradéktalanul átfogták.

3. Nem helytálló az a védői jogi álláspont sem, hogy a Btk.274.§-a (1) bekezdésének a) pontjában meghatározott közokirat-hamisítás büntette a Btk.300/C.§-ában foglalt számítástechnikai rendszer, stb. elleni bűncselekmény mellett nem állapítható meg.

E két bűncselekmény között nincs olyan szoros kapcsolat, amely azt eredményezné, hogy kizárólag együtt lennének elkövethetők; a számítástechnikai rendszer, stb. elleni bűncselekmény a közokirat-hamisítás nélkül is megvalósítható.

Ekként nem lehet arról szó, hogy a közokirat-hamisítás büntetlen utócselekményt képezhetne.

Az adott esetben a számítástechnikai rendszer stb. elleni bűncselekmény és a közokirat-hamisítás büntette egymással valóságos anyagi halmazatot alkot. Ennek megfelelően mindenben helytállóan állapította meg e cselekményekben a terheltek bűnösségét az első és a másodfokú bíróság.

Erre figyelemmel okszerű a III. r. terhelte bűnösségének 18 rb. bűnsegédként és 1 rb. tettesként elkövetett közokirat-hamisítás büntetében megállapítása is.

Nem fogadható az a védői álláspont, hogy a saját leckekönyvének meghamisításán túli leckekönyv-hamisításokért a terhelte felelősséggel nem tartózhat. az I. r., a II. r. és a III. r. terheltek ugyanis a teljes cselekmény-sorozatot kitervelték és közös megegyezésüknek megfelelően valósították meg. A számítástechnikai rendszer stb. elleni bűncselekmény, valamint a vesztegetések tekintetében a tettesi magatartást az I. r. terhelte fejtette ki. Ebben azonban teljes szándékegységben volt az egyes hallgatókat, mint érdekelteket az általa átadott lista alapján beszervező, a vesztegetések lehetőségét és feltételeit megteremtő,

és a vesztegetési pénzeket átvevő II. és III. r. terheltekkel. Utóbb pedig a vesztegetéssel szerzett pénzüsszegeken a terheltek egymás közt egyenlő arányban megosztottak.

A kifejtettekre figyelemmel - és arra is tekintettel, hogy az ügyben a Be.416.§ (1) bekezdés c) pontja szerinti abszolút eljárásjogi szabálysértés sem forog fenn - a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítványt alaptalannak találta.

Ezért a támadott határozatokat a III. r. terhelt tekintetében a Be.426.§-a alapján hatályában fenntartotta.

Ugyanakkor a felülvizsgálattal érintett terhelt vonatkozásában észlelte, hogy az eljáró bíróságok - annak ellenére, hogy csak részben volt megállapíthatatlan a vesztegetések útján az I., II. és III. r. terhelt - milyen összegekhez jutottak - a III. r. terhelttel szemben az általa a tényállás szerint megszerzett pénzüsszeg vagyonekhoz keretében történő elkobzásáról a Btk.77/B.§ (1) bekezdés a) pontjának kötelező előírása ellenére nem rendelkezett.

Ezért a Legfelsőbb Bíróság a Be.569-570.§-a szerinti hivatalból lefolytatandó utólagos vagyonekhozási eljárás megfontolására a Be.375.§-a (4) bekezdésének és 385.§-ának értelemszerű alkalmazásával (Be.410.§-ának (1) bekezdése) az elsőfokú bíróságot felhívta.

A határozat elleni fellebbezést a Be.3-ának (4) bekezdése a felülvizsgálat lehetőségét pedig a Be.416.§-a (4) bekezdésének b) pontja zárja ki.

Az ismételt felülvizsgálati indítvány tilalmáról Be.418.§-ának (3) bekezdése, és 421.§-ának (3) bekezdése rendelkezik.

A Legfelsőbb Bíróság határozata a Be.420.§-ának (1) bekezdésén alapul.

Budapest, 2009. január 27.

Dr. Édes Tamás s.k. a tanács elnöke, Dr. Szabó Péter s.k. előadó bíró, Dr. Mészár Róza s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

bírósági ügyintéző
MGy